

Східноєвропейський національний університет

імені Лесі Українки

Факультет культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва

Галина Вахрамєєва

**МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Програма навчальної дисципліни

Луцьк – 2017

УДК 73/76(073)
ББК 85.103р30-2
В 22

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 2 від 18 жовтня 2017 р.)

Рецензенти:

Лесик О.В. – доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва СНУ імені Лесі Українки.

Каленюк О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри образотворчого мистецтва, СНУ імені Лесі Українки.

Вахрамєєва Г.І.

В 22 «**Методика викладання образотворчого мистецтва**»: програма навчальної дисципліни /Вахрамєєва Галина Іванівна // Навчально-методичне видання – Луцьк. Видавництво: Поліграфічний центр «Друк Формат» ФОП Покора І.О. // 2017. – (40) с.

Програма навчальної дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» розроблена відповідно до сучасних тенденцій освітнього процесу. Видання висвітлює структуру курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва», плани практичних занять, форми та методи оцінювання навчальних досягнень студентів. Програма складена відповідно навчального плану підготовки бакалавра Рекомендовано студентам освітнього ступеня «Бакалавр» за галуззю знань - 0202 Мистецтво, напрямком підготовки 6.020205 – Образотворче мистецтво

УДК 73/76(073)
ББК 85.103р30-2

©Вахрамєєва Г. І.,2017
© Східноєвропейський
національний університет
імені Лесі Українки 2017

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки, бакалавра за напрямом підготовки 0202 – Мистецтво спеціальністю 6.020205 – Образотворче мистецтво.

Сучасний розвиток освіти вимагає оновлення та модернізації навчально-виховного процесу, що означає пошук продуктивних методів навчання та активних форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів. В системі художньо – педагогічної освіти формування професійно-мистецької майстерності майбутнього фахівця в значній мірі залежить від науково – методичної підготовки. Значна роль у цьому процесі відводиться дисципліні «Методика викладання образотворчого мистецтва», яка є складовою комплексу фахових навчальних дисциплін спеціальності «Образотворче мистецтво». Охоплюючи широке коло учбових та виховних завдань дисципліна «Методика викладання образотворчого мистецтва» покликана формувати у студентів ряд професійних компетенцій. Це розвиток таких особистісних якостей, як педагогічна майстерність, здатність емоційно відгукуватися на різноманітні прояви естетичного у навколишньому світі, вміння бачити прекрасне у спостережуваних явищах та усвідомлювати його. Це визначає зміст та методи викладання предмету, в основу яких покладені принципи: єдності навчання і виховання; зв'язок емоційного і раціонального.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є науково-теоретичні основи методики навчання образотворчому мистецтву.

Міждисциплінарні зв'язки: При підготовці робочої програми врахований принцип комплексного вивчення студентами спеціальних предметів, який передбачає оволодіння низкою інших спеціальних дисциплін, що забезпечують ефективне викладання предмета: У програмі використовуються міждисциплінарні зв'язки даної дисципліни з курсами «Композиція», «Основи кольорознавства», «Живопис», «Історія мистецтва», «Малюнок».

Програма навчальної дисципліни складається з чотирьох змістових модулів:

5 семестр

1. Змістовий модуль (ЗМ) 1 Історичні етапи розвитку методів викладання образотворчого мистецтва
2. Змістовий модуль (ЗМ) 2. Передумови формування та розвиток академічної системи художньої освіти.

6 семестр

1. Змістовий модуль (ЗМ) 1 Науково-теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва.

2. Змістовий модуль (ЗМ) 2. Особливості організації та проведення занять з образотворчого мистецтва в школі.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни.

1.1. *Метою дисципліни* «Методика викладання образотворчого мистецтва» є формування професійних якостей майбутнього викладача образотворчого мистецтва шляхом вивчення науково-теоретичних основ методики викладання образотворчого мистецтва.

1.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» є: ознайомлення студентів з історичними етапами розвитку методів викладання образотворчого мистецтва, художньо-естетична та професійна підготовка майбутніх педагогів, опанування теорією та практикою формування готовності учнів до образотворчої діяльності та сприймання творів образотворчого мистецтва,

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати

- теоретичні основи образотворчого мистецтва;
- історичний розвиток видів, жанрів та форм образотворчого мистецтва;
- історію виникнення та розвитку методів навчання малюванню;
- основні дидактичні принципи викладання образотворчого мистецтва в школі;
- сукупність методів та прийомів, що використовуються на заняттях з образотворчого мистецтва.

вміти:

- володіти методами та прийомами навчання малюнку та живопису;
- методично грамотно організувати навчально-виховний процес на заняттях з образотворчого мистецтва;
- аналізувати та характеризувати твори образотворчого мистецтва;
- розробляти конспекти уроків з образотворчого мистецтва;
- працювати з науковою та методичною літературою з образотворчого мистецтва.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **144 години / 4 кредити ECTS.**

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Модуль1 (3 курс 5семестр)

Змістовий модуль I. Історичні етапи розвитку методів викладання образотворчого мистецтва

Тема 1. Цілі та завдання курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва».

Курс «Методика викладання образотворчого мистецтва» в системі навчальних дисциплін образотворчого циклу. Цілі та завдання курсу. Специфіка навчально-виховного процесу на заняттях з образотворчого мистецтва. Практична направленість занять

Тема 2. Історія розвитку методів навчання малюнку в найдавніші часи.

Мистецтво як одна з форм суспільної та духовної діяльності первісної людини. Малювання в епоху перших цивілізацій. Виникнення перших художніх шкіл в Стародавньому Єгипті. Правила та канони в єгипетському мистецтві. Вплив релігійних вірувань на формування специфічних принципів побудови зображення в мистецтві Стародавнього Єгипту.

Тема 3. Розвиток методів навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції та Римі.

Зображення з натури як основа навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції. Пропорції людської фігури. Розвиток принципів реалістичного мистецтва в школах малюнку Стародавньої Греції. Навчання в Сікіонській, Фіванській, Афінській та Ефеській школах малюнку. Творча діяльність Зевкіса, Памфіла, Мелантія, Евпомпа, Апеллеса. Навчання малюнку та живопису в Стародавньому Римі.

Змістовий модуль 2. Передумови формування та розвиток академічної системи художньої освіти.

Тема 4. Методи та прийоми навчання малюванню в епоху Відродження.

Художні майстерні XVI століття - ботегги. Майстерня Пітера Пауля Рубенса. Методичні розробки з теорії та практики образотворчого мистецтва художників Відродження. «Трактат про живопис» Ченніно Ченніні, «Три книги про живопис» Леона Батиста Альберті, «Трактат про живопис» Лонардо да Вінчі. Принцип спрощення складної форми до простих геометричних фігур при зображенні з натури (обруб) Альбрехта Дюрера.

Тема 5. Розвиток академічної системи художньої освіти та шкільної методики викладання образотворчого мистецтва в Європі у XVII-XIX ст.

Заснування державних Академій Мистецтв в Європі. Болонська Академія мистецтв Карраччі. Погляди на педагогіку та методику вивчення образотворчого мистецтва Гетте, Руссо, Песталоцці. «Велика дидактика» Яна Амоса Коменського. Метод навчання малюнку за спеціальними моделями запропонований братами Дюпюї та Сапожніковим. Геометричний та натуральний методи навчання малюванню. Методики навчання малюнку Петра Шміда, Ліберті Тедда.

Тема 6. Художня освіта в X-XIX ст. на українських землях та Російській імперії.

Перші згадки про навчання малюванню та письму в Київській Русі. Навчання в іконописних майстернях. Діяльність приватних художніх шкіл у XVII - XVIII ст. Заснування Академії мистецтв у Петербурзі. Особливості організації навчального процесу в перші роки діяльності академії. Методи та прийоми навчання малюнку і живопису кінця XIX початку XX ст. Педагогічна діяльність А.П. Лосенко, І.П. Рєпіна, П.П.Чистякова, Д.Н.Кардовського.

Художня освіта в Україні середини XIX століття. Приватні художні школи у Харкові – М.Д. Раєвської-Іванової, в Києві – Миколи Мурашка, в Одесі – К. Костанді, у Львові - О. Новаківського.

Тема 7. Художня освіта в радянському союзі. Формування нової системи художньої освіти в Україні після здобуття незалежності.

Зміни в шкільних програмах з образотворчого мистецтва та системі художньої в цілому, після Жовтневого перевороту. Заснування Української Академії мистецтв. Творча та педагогічна діяльність фундаторів Української академії мистецтв М.Бойчука, О.Мурашка, Т.Нарбута, В.Кричевського, Ф.Кричевського. Навчально-методичні видання з образотворчого мистецтва в «радянський» період. Посібники Н.Н. Ростовцева, В. С. Кузіна, Н.П. Костеріна. Художня освіта в пострадянській Україні. Інноваційні методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в сучасній школі.

(3 курс 6 семестр)

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва.

Тема 1. «Образотворче мистецтво» як навчальний предмет в школі.

Цілі та завдання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво». Забезпечення розвитку творчих здібностей учнів на уроках «Образотворчого мистецтва» та збагачення їх емоційно-естетичного досвіду під час ознайомлення з творами образотворчого мистецтва, сприйманні навколишнього світу і художньо-

практичної діяльності. Формування естетичного смаку учнів на уроках «Образотворчого мистецтва».

Тема 2. Психолого-педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів на уроках образотворчого мистецтва в школі.

Процес художньо-творчого розвитку дітей з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей. Природний розвиток якості образотворчої діяльності у дітей. Ставлення до власної творчості. Художнє виховання та творчий розвиток учнів засобами образотворчого мистецтва в школі. Формування естетичного ставлення у дітей до оточуючого світу. Залучення учнів до розуміння змісту та сутності мистецтва шляхом особистісно-емоційного сприйняття художньої інформації. Керування художньо-творчим розвитком учнів.

Тема 3. Засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва та їх місце в естетичному вихованні учнів.

Формування в учнів знань і уявлень про образотворче мистецтво, його історію та роль у житті людей. Розуміння мови різних видів образотворчого мистецтва як передумова сприйняття та емоційно-естетичної оцінки художнього твору. Види образотворчого мистецтва. Жанри образотворчого мистецтва. Живопис, його техніки та види. Графіка її техніки та матеріали. Скульптура, її види. Архітектура. Поняття стилю. Декоративне мистецтво як відображення народних традицій звичаїв та обрядів.

Тема 4. Принципи дидактики на уроках образотворчого мистецтва.

Дидактика як наука про прийоми та методи навчання. Дидактичне забезпечення форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, що реалізуються на уроці. Основні дидактичні категорії, що визначають зміст, форми та методи які застосовуються в процесі навчання малюнку та живопису. Основні дидактичні принципи навчання.

Змістовий модуль 2. Особливості організації та проведення занять з образотворчого мистецтва в школі.

Тема 5. Форми організації навчання з образотворчого мистецтва у загальноосвітніх школах.

Форми організації навчання образотворчого мистецтва в школі. Урочна і позаурочна форми навчання. Фронтальна, групова (колективна), індивідуальна та самостійна форми організації навчальної роботи. Доцільність застосування тої чи іншої форми, що визначається конкретною дидактичною метою, змістом і методами навчальної роботи.

Тема 6. Урок як основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Структура уроку.

Типологія уроків. Урок - основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Етапи уроку. Системний підхід до планування уроку. Урахування навчальних можливостей учнів, мотивів їх діяльності, інтересів і здібностей, рівня розвитку. Оптимальні методи і прийоми навчання образотворчому мистецтву з урахуванням дидактичних принципів та змісту навчального матеріалу. Основні етапи у підготовці вчителя до уроку. Конспект уроку з образотворчого мистецтва.

Тема 7. Методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в школі.

Сучасні наукові підходи до моделювання та організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі. Специфіка використання групи класичних методів на уроках образотворчого мистецтва. Словесні методи (розповідь-пояснення, бесіда, лекція). Наочні методи (ілюстрація, демонстрація). Практичні методи (навчальна праця). Використання прийомів і методів диференціації та індивідуалізації на різних етапах уроку образотворчого мистецтва. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Система наочності на заняттях з образотворчого мистецтва. Предметна наочність. Об'ємно-просторові моделі. Учбово-методичні таблиці. Демонстраційна наочність. Педагогічний малюнок, його види.

Тема 8. Психологія образотворчої діяльності молодших школярів та школярів середнього віку. Методика викладання образотворчого мистецтва в 1 - 4 та в 5-7 класах класах.

Головні етапи, за якими відбувається розвиток навиків малювання у дитини. Об'єм знань та вмінь з образотворчого мистецтва для різних вікових груп учнів. Специфіка підбору репродукцій картин та відеоматеріалів для занять з образотворчого мистецтва з урахуванням вікових особливостей учнів. Критерії оцінювання учнівських робіт з образотворчого мистецтва у різних вікових групах.

Тема 9. Позакласна та позашкільна робота з образотворчого мистецтва.

Гурткова робота з образотворчого мистецтва. Напрямки роботи шкільних гуртків. Методика підготовки та проведення екскурсій. Структура екскурсій. Підготовка та оформлення виставок учнівських робіт. Планування факультативних занять. Бесіди з мистецтва. Обладнання класу-кабінету з образотворчого мистецтва.

Тема 10. Контроль та оцінка діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва.

Перевірка знань учнів як складова частина навчального процесу. Оцінювання успішності учнів. Позитивний підхід в оцінюванні образотворчої діяльності учнів. Педагогічна цінність контролю. Вплив своєчасного самоконтролю учнів на результат праці. Формування контрольних-оціночних умінь в учнів.

Тема 11. Шкільні програми та учбово-методична література з образотворчого мистецтва.

Програмно-методичне забезпечення організації та здійснення навчання з образотворчого мистецтва. Зміст програм з образотворчого мистецтва в сучасній школі. Програми затверджені та рекомендовані до впровадження Міністерством освіти та науки України, інтегрований курс «Мистецтво», регіональні авторські програми з образотворчого мистецтва. Загальна порівняльна характеристика окремих навчальних програм. Навчально-методичні видання з образотворчого мистецтва.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання визначається (в балах та за національною шкалою) як сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок з даного модуля, або заліку чи іспиту.

5 семестр – залік, 6 семестр – іспит.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва» здійснюється за 100 бальною шкалою. Воно включає оцінювання студента за кожну тему, оцінку за ІНДЗ, матеріалу запланованого на самостійне опрацювання, оцінку за модульні контрольні роботи або підсумкову оцінку за іспит. *Поточний* контроль загалом становить 40 балів за заліковий кредит, 10 балів з яких відводиться на індивідуальні завдання і 60 балів відводиться на *підсумковий* модульний контроль чи, за вимогою студента залік або іспит. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння студентом теоретичного матеріалу, практичних навиків, здатності примінити отримані знання з вивченої дисципліни.

Поточний контроль реалізується у формі оцінки на практичних заняттях, перевірки результатів виконання індивідуальних навчальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу запланованого на самостійне опрацювання студентом.

Модульний контроль здійснюється у формі виконання студентом модульного контрольного завдання згідно затвердженого графіку. Модульний контроль включає по

дві модульних контрольних роботи у кожному з двох залікових кредитів. Модульні контрольні роботи проводяться у письмовій формі та оцінюються у 30 балів кожна.

Підсумковий контроль (залік та іспит згідно навчального плану) оцінюються у 60 балів.

ІНДЗ - Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних та практичних занять. *ІНДЗ* у першому заліковому кредиті передбачає підготовку рефератів. Звіт про виконання *ІНДЗ* подається у вигляді скріпленого зошита (реферата) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням всіх позицій змісту завдання (з об'ємом до 10 арк.).

У другому заліковому кредиті *ІНДЗ* із дисципліни "Методика викладання образотворчого мистецтва" є підготовка розгорнутого конспекту уроку з комплектом наочних матеріалів.

(максимальна кількість балів 10)

**Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки**

**Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва**

Галина Вахрамєєва

**МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Робоча програма навчальної дисципліни

Луцьк – 2017

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки, бакалавра за напрямом підготовки 0202 – Мистецтво спеціальністю 6.020205 – Образотворче мистецтво. Вивчення курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва», що входить до складу професійно-орієнтованих дисциплін, є необхідною умовою для формування фахової майстерності спеціалістів у галузі образотворчої та декоративної діяльності.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання		
Кількість кредитів 4	0202-мистецтво	нормативна		
	6.020205 - образотворче мистецтво			
Модулів 6	Образотворче мистецтво	Рік підготовки	3	
Змістових модулів 4		Семестр	5, 6	
ІНДЗ: 2		Лекції	36 год.	
Загальна кількість годин 144		Практичні	52 год.	
Тижневик годин (для денної форми навчання) 5 Семестр		Лабораторні	0 год.	
аудиторних 2	бакалавр	Самостійна робота	26 год.	
самостійної роботи 1		Індивідуальна робота	30 год.	
індивідуальної роботи 2		Форма контролю: 5 с. – залік, 6 с.- іспит		
6 Семестр				
аудиторних 3				
самостійної роботи 1, 1				
індивідуальної роботи 1,4				

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. *Метою дисципліни* «Методика викладання образотворчого мистецтва» є формування професійних якостей майбутнього викладача образотворчого мистецтва шляхом вивчення науково-теоретичних основ методики викладання образотворчого мистецтва.

2.2. Основними *завданнями* вивчення дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» є: ознайомлення студентів з історичними етапами розвитку методів викладання образотворчого мистецтва, художньо-естетична та професійна підготовка майбутніх педагогів, опанування теорією та практикою формування готовності учнів до образотворчої діяльності та сприймання творів образотворчого мистецтва,

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати

- теоретичні основи образотворчого мистецтва;
- історичний розвиток видів, жанрів та форм образотворчого мистецтва;
- історію виникнення та розвитку методів навчання малюванню;
- основні дидактичні принципи викладання образотворчого мистецтва в школі;
- сукупність методів та прийомів, що використовуються на заняттях з образотворчого мистецтва.

вміти:

- володіти методами та прийомами навчання малюнку та живопису;
- методично грамотно організувати навчально-виховний процес на заняттях з образотворчого мистецтва;
- аналізувати та характеризувати твори образотворчого мистецтва;
- розробляти конспекти уроків з образотворчого мистецтва;
- працювати з науковою та методичною літературою.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **144 години / 4 кредити ECTS.**

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1 (3 курс 5 семестр)

Змістовий модуль I. Історичні етапи розвитку методів викладання образотворчого мистецтва

Тема 1. Цілі та завдання курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва».

Курс «Методика викладання образотворчого мистецтва» в системі навчальних дисциплін образотворчого циклу. Цілі та завдання курсу. Специфіка навчально-виховного процесу на заняттях з образотворчого мистецтва. Практична направленість занять

Тема 2. Історія розвитку методів навчання малюнку в найдавніші часи.

Мистецтво як одна з форм суспільної та духовної діяльності первісної людини. Малювання в епоху перших цивілізацій. Виникнення перших художніх шкіл в Стародавньому Єгипті. Правила та канони в єгипетському мистецтві. Вплив релігійних вірувань на формування специфічних принципів побудови зображення в мистецтві Стародавнього Єгипту.

Тема 3. Розвиток методів навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції та Римі.

Зображення з натури як основа навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції. Пропорції людської фігури. Розвиток принципів реалістичного мистецтва в школах малюнку Стародавньої Греції. Навчання в Сікіонській, Фіванській, Афінській та Ефеській школах малюнку. Творча діяльність Зевкіса, Памфіла, Мелантія, Евпомпа, Апеллеса. Навчання малюнку та живопису в Стародавньому Римі.

Змістовий модуль 2. Передумови формування та розвиток академічної системи художньої освіти.

Тема 4. Методи та прийоми навчання малюванню в епоху Відродження.

Художні майстерні XVI століття - ботегги. Майстерня Пітера Пауля Рубенса. Методичні розробки з теорії та практики образотворчого мистецтва художників Відродження. «Трактат про живопис» Ченніно Ченніні, «Три книги про живопис» Леона Батиста Альберті, «Трактат про живопис» Лонардо да Вінчі. Принцип спрощення складної форми до простих геометричних фігур при зображенні з натури (обруб) Альбрехта Дюрера.

Тема 5. Розвиток академічної системи художньої освіти та шкільної методики викладання образотворчого мистецтва в Європі у XVII-XIX ст.

Заснування державних Академій Мистецтв в Європі. Болонська Академія мистецтв Карраччі. Погляди на педагогіку та методику вивчення образотворчого мистецтва Гетте, Руссо, Песталоцці. «Велика дидактика» Яна Амоса Коменського. Метод навчання малюнку за спеціальними моделями запропонований братами Дюпою та Сапожніковим. Геометричний та натуральний методи навчання малюванню. Методики навчання малюнку Петра Шміда, Ліберті Тедда.

Тема 6. Художня освіта в X-XIX ст. на українських землях та Російській імперії.

Перші згадки про навчання малюванню та письму в Київській Русі. Навчання в іконописних майстернях. Діяльність приватних художніх шкіл у XVII - XVIII ст. Заснування Академії мистецтв у Петербурзі. Особливості організації навчального процесу в перші роки діяльності академії. Методи та прийоми навчання малюнку і живопису кінця XIX початку XX ст. Педагогічна діяльність А.П. Лосенко, І.П. Рєпіна, П.П.Чистякова, Д.Н.Кардовського.

Художня освіта в Україні середини XIX століття. Приватні художні школи у Харкові – М.Д. Раєвської-Іванової, в Києві – Миколи Мурашка, в Одесі – К. Костанді, у Львові - О. Новаківського.

Тема 7. Художня освіта в радянському союзі. Формування нової системи художньої освіти в Україні після здобуття незалежності.

Зміни в шкільних програмах з образотворчого мистецтва та системі художньої в цілому, після Жовтневого перевороту. Заснування Української Академії мистецтв. Творча та педагогічна діяльність фундаторів Української академії мистецтв М.Бойчука, О.Мурашка, Т.Нарбута, В.Кричевського, Ф.Кричевського. Навчально-методичні видання з образотворчого мистецтва в «радянський» період. Посібники Н.Н. Ростовцева, В. С. Кузіна, Н.П. Костеріна. Художня освіта в пострадянській Україні. Інноваційні методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в сучасній школі.

(3 курс 6 семестр)

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва.

Тема 1. «Образотворче мистецтво» як навчальний предмет в школі.

Цілі та завдання навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво». Забезпечення розвитку творчих здібностей учнів на уроках «Образотворчого мистецтва» та збагачення їх емоційно-естетичного досвіду під час ознайомлення з творами образотворчого мистецтва, сприйманні навколишнього світу і художньо-практичної діяльності. Формування естетичного смаку учнів на уроках «Образотворчого мистецтва».

Тема 2. Психолого-педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів на уроках образотворчого мистецтва в школі.

Процес художньо-творчого розвитку дітей з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей. Природний розвиток якості образотворчої діяльності у дітей. Ставлення до власної творчості. Художнє виховання та творчий розвиток учнів засобами образотворчого мистецтва в школі. Формування естетичного ставлення у дітей до оточуючого світу. Залучення учнів до розуміння змісту та сутності мистецтва шляхом особистісно-емоційного сприйняття художньої інформації. Керування художньо-творчим розвитком учнів.

Тема 3. Засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва та їх місце в естетичному вихованні учнів.

Формування в учнів знань і уявлень про образотворче мистецтво, його історію та роль у житті людей. Розуміння мови різних видів образотворчого мистецтва як передумова сприйняття та емоційно-естетичної оцінки художнього твору. Види образотворчого мистецтва. Жанри образотворчого мистецтва.

Живопис, його техніки та види. Графіка її техніки та матеріали. Скульптура, її види. Архітектура. Поняття стилю. Декоративне мистецтво як відображення народних традицій звичаїв та обрядів.

Тема 4. Принципи дидактики на уроках образотворчого мистецтва.

Дидактика як наука про прийоми та методи навчання. Дидактичне забезпечення форм організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, що реалізуються на уроці. Основні дидактичні категорії, що визначають зміст, форми та методи які застосовуються в процесі навчання малюнку та живопису. Основні дидактичні принципи навчання.

Змістовий модуль 2. Особливості організації та проведення занять з образотворчого мистецтва в школі.

Тема 5. Форми організації навчання з образотворчого мистецтва у загальноосвітніх школах.

Форми організації навчання образотворчого мистецтва в школі. Урочна і позаурочна форми навчання. Фронтальна, групова (колективна), індивідуальна та самостійна форми організації навчальної роботи. Доцільність застосування тої чи іншої форми, що визначається конкретною дидактичною метою, змістом і методами навчальної роботи.

Тема 6. Урок як основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Структура уроку.

Типологія уроків. Урок - основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Етапи уроку. Системний підхід до планування уроку. Урахування навчальних можливостей учнів, мотивів їх діяльності, інтересів і здібностей, рівня розвитку. Оптимальні методи і прийоми навчання образотворчому мистецтву з урахуванням дидактичних принципів та змісту навчального матеріалу. Основні етапи у підготовці вчителя до уроку. Конспект уроку з образотворчого мистецтва.

Тема 7. Методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в школі.

Сучасні наукові підходи до моделювання та організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі. Специфіка використання групи класичних методів на уроках образотворчого мистецтва. Словесні методи (розповідь-пояснення, бесіда, лекція). Наочні методи (ілюстрація, демонстрація). Практичні методи (навчальна праця). Використання прийомів і методів диференціації та індивідуалізації на різних етапах уроку образотворчого мистецтва. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності. Система

наочності на заняттях з образотворчого мистецтва. Предметна наочність. Об'ємно-просторові моделі. Учбово-методичні таблиці. Демонстраційна наочність. Педагогічний малюнок, його види.

Тема 8. Психологія образотворчої діяльності молодших школярів та школярів середнього віку. Методика викладання образотворчого мистецтва в 1 - 4 та в 5-7 класах класах.

Головні етапи, за якими відбувається розвиток навиків малювання у дитини. Об'єм знань та вмінь з образотворчого мистецтва для різних вікових груп учнів. Специфіка підбору репродукцій картин та відеоматеріалів для занять з образотворчого мистецтва з урахуванням вікових особливостей учнів. Критерії оцінювання учнівських робіт з образотворчого мистецтва у різних вікових групах.

Тема 9. Позакласна та позашкільна робота з образотворчого мистецтва.

Гурткова робота з образотворчого мистецтва. Напрямки роботи шкільних гуртків. Методика підготовки та проведення екскурсій. Структура екскурсій. Підготовка та оформлення виставок учнівських робіт. Планування факультативних занять. Бесіди з мистецтва. Обладнання класу-кабінету з образотворчого мистецтва.

Тема 10. Контроль та оцінка діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва.

Перевірка знань учнів як складова частина навчального процесу. Оцінювання успішності учнів. Позитивний підхід в оцінюванні образотворчої діяльності учнів. Педагогічна цінність контролю. Вплив своєчасного самоконтролю учнів на результат праці. Формування контрольної-оціночних умінь в учнів.

Тема 11. Шкільні програми та учбово-методична література з образотворчого мистецтва.

Програмно-методичне забезпечення організації та здійснення навчання з образотворчого мистецтва. Зміст програм з образотворчого мистецтва в сучасній школі. Програми затверджені та рекомендовані до впровадження Міністерством освіти та науки України, інтегрований курс «Мистецтво», регіональні авторські програми з образотворчого мистецтва. Загальна порівняльна характеристика окремих навчальних програм. Навчально-методичні видання з образотворчого мистецтва.

4. Структура навчальної дисципліни

5семестр

	Кількість годин

Назви змістових модулів і тем	Усього	у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Історичні етапи розвитку методів викладання образотворчого мистецтва							
Тема 1. Цілі та завдання курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва».	7	2	2		2	1	
Тема 2. Історія розвитку методів навчання малюнку в найдавніші часи.	7	2	2		2	1	
Тема 3. Розвиток методів навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції та Римі.	7	2	2		2	1	
Разом за змістовим модулем 1	21	6	6		6	3	
Змістовий модуль 2. Передумови формування та розвиток академічної системи художньої освіти.							
Тема 4. Методи та прийоми навчання малюванню в епоху Відродження.	8	2	2		2	2	
Тема 5. Розвиток академічної системи художньої освіти та шкільної методики викладання образотворчого мистецтва в Європі у XVII-XIX ст.	8	2	2		2	2	
Тема 6. Художня освіта в X-XIX ст. на українських землях та Російській імперії.	16	2	10		2	2	
Тема 7. Художня освіта в радянському союзі. Формування нової системи художньої освіти в Україні	8	2	2		2	2	

після здобуття незалежності.							
Разом за змістовим модулем 2	40	8	16		8	8	
Усього годин	61	14	22		14	11	

Модуль 2
6 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лекц.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні основи методики викладання образотворчого мистецтва.							
Тема 1. «Образотворче мистецтво» як навчальний предмет в школі.	7	2	2		2	1	
Тема 2. Психолого-педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів на уроках образотворчого мистецтва в школі.	7	2	2		2	1	
Тема 3. Засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва та їх місце в естетичному вихованні учнів.	15	2	10		2	1	
Тема 4. Принципи дидактики на уроках образотворчого мистецтва.	7	2	2		2	1	
Разом за змістовим модулем	36	8	16		8	4	
Змістовий модуль 2. Особливості організації та проведення занять з образотворчого мистецтва в школі.							
Тема 5. Форми організації	7	2	2		2	1	

навчання з образотворчого мистецтва у загальноосвітніх школах.							
Тема 6. Урок як основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Структура уроку.	6	2	2		1	1	
Тема 7. Методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в школі.	6	2	2		1	1	
Тема 8. Психологія образотворчої діяльності молодших школярів та школярів середнього віку. Методика викладання образотворчого мистецтва в 1 - 4 та в 5-7 класах.	7	2	2		1	2	
Тема 9. Позакласна та позашкільна робота з образотворчого мистецтва.	7	2	2		1	2	
Тема 10. Контроль та оцінка діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва.	7	2	2		1	2	
Тема 11. Шкільні програми та учбово-методична література з образотворчого мистецтва.	7	2	2		1	2	
Разом за змістовим модулем 2	47	14	14		8	11	
Усього годин	83	22	30		16	15	

5. Теми семінарських (практичних) занять

5 семестр

Змістовий модуль 1

№ з/п	Тема	Кількість годин
--------------	-------------	------------------------

1	Тема 1. Цілі та завдання курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва». Специфіка навчально-виховного процесу на заняттях з «Методики викладання образотворчого мистецтва». Цілі та завдання курсу. Практична направленість занять.	2
2	Тема 2. Тема 2. Історія розвитку методів навчання малюнку в найдавніші часи. Первісне мистецтво. Правила та канони в давньо-єгипетському мистецтві. Виникнення перших спеціальних художніх шкіл в Єгипті. Система пропорційного членування при зображенні людської фігури в Стародавньому Єгипті.	2
3	Тема 3. Розвиток методів навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції та Римі. Розвиток принципів реалістичного мистецтва в школах малюнку Стародавньої Греції. Пропорції людської фігури в Греції. Навчання малюнку та живопису в Стародавньому Римі.	2
	Разом за змістовим модулем 1	6

Змістовий модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
4	Тема 4. Методи та прийоми навчання малюванню в епоху Відродження. Художні майстерні XVI століття - ботегги. Майстерня Пітера Пауля Рубенса. "Трактат про живопис" Ченніно Ченніні. "Три книги про живопис" Леона Батиста Альберті. "Трактат про живопис" Лонардо да Вінчі. Методичні розробки з малюнку Альбрехта Дюрера.	2
5	Тема 5. Розвиток академічної системи художньої освіти та шкільної методики викладання образотворчого мистецтва в Європі у XVII-	2

	<p>XIX ст.</p> <p>Заснування державних Академій Мистецтв в Європі.</p> <p>Погляди на педагогіку та методику вивчення образотворчого мистецтва Гетте, Руссо, Песталоцці.</p> <p>«Велика дидактика» Яна Амоса Коменського.</p> <p>Порівняльна характеристика методів навчання малюнку братів Дююї та Сапожнікова.</p> <p>Геометричний та натуральний методи навчання малюванню.</p>	
6	<p>Тема 6. Художня освіта в X-XIX ст. на українських землях та Російській імперії.</p> <p>Навчання малюванню та письму в Київській Русі.</p> <p>Діяльність Петербурзької академії мистецтв.</p> <p>Педагогічна діяльність А.П. Лосенко, П.П.Чистякова, І.П. Рєпіна, Д.Н.Кардовського.</p> <p>Виготовлення навчально-методичних таблиць для наочної демонстрації принципів пропорційного членування людської фігури.</p>	10
7	<p>Тема 7. Художня освіта в СРСР. Формування нової системи художньої освіти в Україні після здобуття нею незалежності.</p> <p>Заснування Української Академії мистецтв.</p> <p>Зміни в шкільних програмах з образотворчого мистецтва після Жовтневого перевороту.</p> <p>Праці з методики навчання образотворчому мистецтву в «радянській» період.</p> <p>Художня освіта в радянській та пострадянській Україні</p>	2
	Разом за змістовим модулем 2	16
	Разом	22

6 семестр

Змістовий модуль 1

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. «Образотворче мистецтво» як навчальний предмет в	2

	<p>школі.</p> <p>Мета навчальної дисципліни «Образотворче мистецтво» в школі.</p> <p>Головні завдання викладання образотворчого мистецтва в школі</p> <p>Керування художньо-творчим розвитком учнів засобами образотворчого мистецтва.</p> <p>Формування знань і уявлень про образотворче мистецтво.</p>	
2	<p>Тема 2. Психолого-педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів на уроках образотворчого мистецтва в школі.</p> <p>Художнє виховання та творчий розвиток учнів різних вікових груп.</p> <p>Художнє виховання учнів на уроках образотворчого мистецтва.</p> <p>Розвиток навиків сприйняття творів образотворчого мистецтва та їх емоційно-естетичної оцінки.</p>	2
3	<p>Тема 3. Засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва та їх місце в естетичному вихованні учнів.</p> <p>Формування в учнів знань і уявлень про види образотворчого мистецтва.</p> <p>Жанри образотворчого мистецтва.</p> <p>Живопис, його техніки та види.</p> <p>Графіка її техніки та матеріали.</p> <p>Скульптура, її види. Архітектура.</p> <p>Поняття стилю.</p> <p>Декоративне мистецтво як відображення народних традицій звичаїв та обрядів.</p> <p>Опис живописного твору в запропонованому жанрі.</p>	10
4	<p>Тема 4. Принципи дидактики на уроках образотворчого мистецтва.</p> <p>Дидактика як наука.</p> <p>Основні дидактичні принципи навчання.</p> <p>Дидактичне забезпечення занять з образотворчого мистецтва в школі.</p>	2
	Разом за змістовим модулем 1	16

Змістовий модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
5	Тема 5. Форми організації навчання з образотворчого мистецтва у загальноосвітніх школах.	2

	<p>Вибір та реалізація форм навчальної роботи з образотворчого мистецтва в школі.</p> <p>Урочна і позаурочна форми навчання.</p> <p>Фронтальна, групова (колективна), індивідуальна та самостійна форми організації навчальної роботи</p>	
6	<p>Тема 6. Урок як основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Структура уроку.</p> <p>Типологія уроків.</p> <p>Системний підхід до планування уроку.</p> <p>Основні етапи у підготовці вчителя до уроку.</p> <p>Конспект уроку з образотворчого мистецтва.</p>	2
7	<p>Тема 7. Методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в школі.</p> <p>Специфіка використання групи класичних методів навчання на уроках образотворчого мистецтва.</p> <p>Сучасні наукові підходи до моделювання та організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі.</p> <p>Використання прийомів і методів диференціації й індивідуалізації.</p> <p>Система наочності на заняттях з образотворчого мистецтва.</p> <p>Педагогічний малюнок, його види.</p>	2
8	<p>Тема 8. Психологія образотворчої діяльності молодших школярів та школярів середнього віку. Методика викладання образотворчого мистецтва в 1 - 4 та в 5-7 класах.</p> <p>Етапи, за якими відбувається розвиток навиків малювання у дитини.</p> <p>Об'єм знань та вмінь з образотворчого мистецтва, що пропонується для різних вікових груп учнів.</p> <p>Критерії оцінювання учнівських робіт з образотворчого мистецтва у різних вікових групах.</p>	2
9	<p>Тема 9. Позакласна та позашкільна робота з образотворчого мистецтва.</p> <p>Планування та організація позакласної та позашкільної роботи з образотворчого мистецтва.</p> <p>Методика підготовки та проведення екскурсій.</p> <p>Планування факультативних занять.</p> <p>Гурткова робота.</p>	2

	Обладнання класу-кабінету з образотворчого мистецтва.	
10	Тема 10. Контроль та оцінка діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва. Перевірка знань учнів як складова частина навчального процесу. Специфіка оцінювання успішності учнів різних вікових груп. Формування контрольних-оціночних умінь в учнів.	2
11	Тема 11. Шкільні програми та учбово-методична література з образотворчого мистецтва. Зміст програм з образотворчого мистецтва в сучасній школі. Регіональні авторські програми з образотворчого мистецтва. Програмно-методичне забезпечення організації та здійснення навчання з образотворчого мистецтва. Загальна порівняльна характеристика окремих навчальних програм.	2
	Разом за змістовим модулем 2	14

	Разом	30
--	--------------	-----------

Самостійна робота

5 семестр

Змістовий модуль 1

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Цілі та завдання курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва». Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
2	Тема 2. Історія розвитку методів навчання малюнку в найдавніші часи. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
3	Тема 3. Розвиток методів навчання малюнку та живопису в Стародавній Греції та Римі. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
	Разом за змістовим модулем 1	3

Змістовий модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
4	Тема 4. Методи та прийоми навчання малюванню в епоху Відродження. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
5	Тема 5. Розвиток академічної системи художньої освіти та шкільної методики викладання образотворчого мистецтва в Європі у XVII-XIX ст. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
6	Тема 6. Художня освіта в X-XIX ст. на українських землях та Російській імперії. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
7	Тема 7. Художня освіта в СРСР. Формування нової системи художньої освіти в Україні після здобуття нею незалежності. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
	Разом за змістовим модулем 2	8
	Разом	11

6 семестр

Змістовий модуль 1

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. «Образотворче мистецтво» як навчальний предмет в школі. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
2	Тема 2. Психолого-педагогічні умови художньо-творчого розвитку учнів на уроках образотворчого мистецтва в школі. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
3	Тема 3. Засоби художньої виразності різних видів образотворчого мистецтва та їх місце в естетичному вихованні учнів. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
4	Тема 4. Принципи дидактики на уроках образотворчого мистецтва. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
	Разом за змістовим модулем 1	4

Змістовий модуль 2

№ з/п	Тема	Кількість годин
5	Тема 5. Форми організації навчання з образотворчого мистецтва у загальноосвітніх школах. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
6	Тема 6. Урок як основна форма організації навчання з образотворчого мистецтва в школі. Структура уроку.	1
7	Тема 7. Методи та прийоми викладання образотворчого мистецтва в школі. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	1
8	Тема 8. Психологія образотворчої діяльності молодших школярів та школярів середнього віку. Методика викладання образотворчого мистецтва в 1 - 4 та в 5-7 класах. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
9	Тема 9. Позакласна та позашкільна робота з образотворчого мистецтва. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
10	Тема 10. Контроль та оцінка діяльності учнів на уроках образотворчого мистецтва. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
11	Тема 11. Шкільні програми та учбово-методична література з образотворчого мистецтва. Опрацювання теоретичного матеріалу по темі. Підготовка конспекту.	2
	Разом за змістовим модулем 2	11

	Разом	15
--	--------------	-----------

6. Індивідуальні завдання.

Індивідуальне науково-дослідне завдання виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних та практичних занять. *ІНДЗ* у першому заліковому кредиті передбачає підготовку рефератів. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріпленого зошита (реферата) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням всіх позицій змісту завдання (з об'ємом до 10 арк.).

У другому заліковому кредиті ІНДЗ із дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» є підготовка розгорнутого конспекту уроку з комплектом наочних матеріалів.

(максимальна кількість балів 10)

1 заліковий кредит

5 семестр

Тематика рефератів:

1. Формування та зміст копіювального методу.
2. Методи навчання малюванню в стародавні часи.
3. Педагогічно-методична діяльність П.П.Честякова.
4. Основні методологічні положення в трактатах Леона Батиста Альберті, Ченіно Ченніні.
5. Леонардо да Вінчі.
6. Виникнення та зміст колективного викладання.
7. Альбрехт Дюрер та його методичні розробки.
8. Зміст та особливості лабораторно-бригадного методу.
9. Методи навчання малюнку в Київський Русі та на території сучасної Росії в X-XVII ст.
10. Історія виникнення та розвиток методу малювання з натури.
11. Вплив педагогічних ідей XVIII-XIX ст. на формування методів та прийомів навчання малюнку в Європі.
12. І.Н.Крамської його методи та прийоми навчання малюнку і живопису.
13. 13.Методи навчання малюванню братів Дюпюї.
14. Особливості методів визначення пропорцій людини в різні історичні періоди.
15. Формування та зміст геометричного та натурального методів.
16. Художник-педагог Д.Н.Кардовський та його методичні розробки з малюнку та живопису.
17. Виникнення та формування Петербурзької Академії мистецтв. Особливості організації навчального процесу в Академії у XVIIIст.
18. Педагогічна діяльність І.Є.Репіна.
19. Теоретичні розробки з методики навчання малюнку А.П.Лосенко.
20. Зміни в методах навчання малюнку та живопису в спеціальних художніх закладах та загальноосвітніх школах на території СРСР в період 1917-1932рр.
21. Праці з методики навчання образотворчому мистецтву в «радянський» період.
22. Заснування Української Академії мистецтв.

23. Зміни в шкільних програмах з образотворчого мистецтва після Жовтневого перевороту.

24. Майстерня Пітера Пауля Рубенса.

25. Художні майстерні XVI століття - ботегги.

2 заліковий кредит

6 семестр

Підготовка розгорнутого конспекту уроку з комплектом наочних матеріалів за такими видами навчальної роботи:

- малювання з натури.
- тематичне малювання.
- декоративне малювання.
- сприймання творів мистецтва (бесіди про мистецтво).

8. Методи навчання

В процесі вивчення курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва» з боку викладача пропонується використовувати творчі, проблемно-пошукові методи, пояснювально-ілюстративні, самостійну та індивідуальну роботу студентів поза контролем учителя, дослідницький метод, а також практичні методи. На практиці викладач, як правило інтегрує методи різних груп, утворюючи універсальні методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної мети.

При проведенні занять з дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» доцільним є використання у навчальному процесі якомога більшої кількості ілюстративного матеріалу, мультимедійних засобів, та зразків творів мистецтва

9. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Забезпечення систематичного, повного, точного і оперативного отримання інформації про навчальний процес, відбувається за допомогою способів діагностичної діяльності. Вони дозволяють здійснювати зворотний зв'язок у процесі навчання з метою отримання даних про успішність навчання, ефективність навчального процесу. Викладання курсу згідно кредитно-модульної системи організації навчального процесу передбачає діагностику успішності навчання методами контролю. Контроль в свою чергу використовується у двох видах: поточному та підсумковому. Специфіка курсу полягає у застосуванні методів практичної перевірки та графічного контролю.

Засобами діагностики успішності навчання з курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва» є перевірка виконання завдань на аудиторних заняттях, виконання самостійних та індивідуальних завдань, та підсумковий контроль – залік чи іспит згідно навчального плану. *Поточна* модульна оцінка визначається як сума оцінок за

певну навчальну діяльність протягом роботи на практичних заняттях, за індивідуальні та самостійні завдання. Максимальна сумарна оцінка поточних оцінок та ІНДЗ – 40 балів. 60 балів відводиться на підсумковий модульний контроль чи, за вимогою студента залік чи іспит.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Методика викладання образотворчого мистецтва» здійснюється за 100-бальною шкалою. Підсумковий бал (максимально – 100 балів) можна набрати двома способами з урахуванням балів набраних за результатами модульних контрольних робіт без здачі заліку чи екзамену та без врахування цих балів, але зі здачею заліку чи екзамену. В першому випадку поточна семестрова оцінка визначається, як сума трьох складових:

- Сумарної кількості балів за поточний контроль, що включає бали за аудиторні роботи та самостійну роботу студентів (максимально 30 балів);
- Оцінки за індивідуальне науково-дослідне завдання (максимально 10 балів);
- Сумарної кількості балів за модульні контрольні роботи (максимально 60 балів)

У другому випадку (якщо студент протягом семестру не набрав 60 балів за модульний контроль, або хоче підвищити свій рейтинг – ці бали не враховуються) семестрова оцінка визначається як сума наступних трьох складових:

- Сумарної кількості балів за поточний контроль, що включає бали за аудиторні роботи та самостійну роботу студентів (максимально 30 балів);
- Оцінки за індивідуальне науково-дослідне завдання (максимально 10 балів);
- Оцінки за залік чи екзамен згідно навчального плану підготовки бакалавра (максимально 60 балів).

Дисципліна «Методика викладання образотворчого мистецтва» є нормативною дисципліною ВНЗ. Вона читається для студентів спеціальності «образотворче мистецтво» у 5, 6 семестрах. Дисципліна має два залікові кредити кожен з яких складаються із трьох модулів, а саме: модуль I - самостійні та аудиторні завдання поточного контролю, що вміщує три змістових модулі.; модуль II – ІНДЗ; модуль III - модульний контроль.

1 заліковий кредит

5 семестр

Поточний контроль							Модульний контроль		Загальна кількість балів		
Модуль 1				Модуль 2			Модуль 3				
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				ІНДЗ		МКР 1	МКР 1	100
							№1				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	10	30	30		
4	4	4	4	4	6	4					

2 заліковий кредит
6 семестр

Поточний контроль											Модульний контроль		Загальна кількість балів		
Модуль 1						Модуль 2					Модуль 3				
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2								ІНДЗ		МКР 1	МКР 2	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	10		30	30	
2,5	2,5	5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5					

Поточний контроль загалом становить 40 балів за заліковий кредит, 10 балів з яких відводиться на індивідуальні завдання. Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння студентом теоретичного матеріалу, практичних навиків, здатності приміняти отримані знання з вивченої дисципліни. Поточний контроль реалізується у формі оцінки на аудиторних заняттях, перевірки результатів виконання індивідуальних навчальних завдань, контролю засвоєння навчального матеріалу запланованого на самостійне опрацювання студентом.

У першому заліковому кредиті у темах № 1,2,3,4,5 - передбачені програмою максимальні **4 бали** за тему студент може отримати набравши максимальну кількість балів за семінар (**3 бали**) і **1 бал** за самостійну роботу. У темі № 6 студент може отримати максимальну кількість балів - (**3 бали**) за семінар по темі, **1 бал** за самостійну роботу і **2 бали** за практичне завдання по темі.

У другому заліковому кредиті у темах № 1,2,4,5,6,7,8,9,10,11 - передбачені програмою максимальні **2,5 бала** за тему студент може отримати набравши максимальну

кількість балів за семінар **(2 бали)** і **0,5** бала за самостійну роботу. У темі № 3 студент може отримати максимально **5 балів** - **(2 бали)** за семінар по темі, **1 бал** за самостійну роботу і **2 бали** за практичне завдання по темі.

Оцінювання за самостійну роботу проводиться таким чином:

У першому заліковому кредиті **1 бал** за самостійну роботу ставиться, якщо студент опрацював аудиторний матеріал, виконав пропоновану самостійну роботу відповідних тем. Студент не отримує бал у разі не виконання самостійних робіт відповідних тем.

У другому заліковому кредиті у темах № 1,2,4,5,6,7,8,9,10,11 за самостійну роботу ставиться, **0,5 бала**, а у темі № 3 – **1 бал**, якщо студент опрацював аудиторний матеріал, виконав пропоновану самостійну роботу відповідних тем. Студент не отримує зазначених балів у разі не виконання самостійних робіт відповідних тем.

Оцінювання за роботу на семінарах.

Максимальна кількість балів які студент може набрати на семінарах - 3 бали.

Оцінювання проводиться згідно таких критеріїв :

3 – студент володіє системними професійними знаннями в повному обсязі та виконує всі завдання згідно до навчальної програми на високому рівні. Відповіді повні, з використанням відповідних термінів і понять, присутні передбачені програмою, самостійність суджень, вміння навести приклади.

2 - відповіді в цілому правильні, але присутнє не впевнене володіння термінами та поняттями, не повністю розкриті окремі моменти питань.

1 – упущена частина питань. Відсутнє розуміння багатьох термінів. На запитання викладача даються не точні відповіді.

Оцінювання за практичні роботи.

У першому заліковому кредиті до теми №6, та у другому заліковому кредиті у темі №3 передбачено виконання практичного завдання по темі на яке відводиться 2 бали.

2 - Практична робота відповідає темі, включає творчий підхід.

1 – Практична робота відповідає обраній темі, але виконане на недостатньому рівні. упущена частина питань.

Оцінювання ІНДЗ проводиться виходячи з максимальної кількості балів 10 балів.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) виконується на основі знань, умінь та навичок, одержаних під час лекційних та лабораторних занять. Згідно специфіки викладання курсу ІНДЗ має практичне спрямування та творчий характер роботи.

Оцінювання проводиться згідно таких критеріїв :

9-10 – при виконанні роботи студент показав, що володіє системними професійними знаннями в повному обсязі та виконує всі завдання згідно до навчальної програми на високому рівні, присутні передбачені програмою, самостійність суджень, вміння навести приклади. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним та кількісним показникам, або може бути кращий від них.

8-7- при виконанні роботи студент показав, що володіє системними професійними знаннями та виконує завдання згідно до навчальної програми на належному рівні.. У процесі роботи припускається незначних неточностей. Результат виконаної роботи повністю відповідає діючим якісним та кількісним показникам.

6-5 - при виконанні роботи студент показав, що з розумінням використовує основні професійні знання, та виконує всі завдання згідно до навчальної програми. Виконує завдання з певними відхиленнями від поставлених вимог. При виконанні роботи припускається несуттєвих помилок і неточностей, які частково може виправити. Результат роботи в цілому відповідає якісним показникам.

4-3 – при виконанні творчої роботи студент показав, що без достатнього розуміння відтворює компоненти професійних знань та недостатньо усвідомлено використовує отримані знання. Виконує завдання з певними відхиленнями від вимог. Результат виконаної роботи відповідає якісним показникам лише частково.

2-1- Зображення виконуються на основі запозичень змісту. Рівень володіння термінологією елементарний. Результат виконаної роботи не відповідає якісним показникам.

Підсумкове оцінювання.

Модульний контроль здійснюється у формі виконання студентом письмового модульного контрольного завдання згідно затвердженого графіку. Оцінка за контрольну роботу вважається позитивною, якщо вона складає не менше 60% максимальної кількості балів. Перескладання модульної контрольної оцінки з метою її підвищення не дозволяється.

Згідно навчальних планів Інституту мистецтв для спеціалістів з дисципліни «Методика викладання образотворчого мистецтва» у *заліковому кредиті №1 та №2* модульні контрольні роботи пропонуються у письмовій формі.

Максимальна кількість балів – 30. Оцінювання проводиться згідно таких критеріїв:

25 -30 балів студент отримує виконавши завдання на високому рівні. Відповіді повні, з використанням відповідних термінів і понять, присутні передбачені програмою, самостійність суджень, вміння навести приклади.

20-24 бали ставиться, якщо завдання виконане з дотриманням поставлених вимог, відповіді в цілому правильні, але присутнє не впевнене володіння термінами та поняттями, не повністю розкриті окремі моменти питань.

15-19 балів студент отримує виконавши завдання на достатньому рівні, проте, допущені окремі помилки. У відповідях відчувається неточне розуміння змісту, значення термінів і понять, упущена суттєва частина питань.

10-14 балів студент отримує виконавши завдання частково, допущені суттєві помилки в термінології. Відповіді не висвітлюють тему, завдання виконане з грубими помилками.

1-9 балів студент отримує виконавши завдання на неналежному рівні. Відсутнє розуміння термінології, студент не зміг розкрити зміст поставлених питань.

Питання модульного контролю:

Заліковий кредит № 1

Питання до модульної контрольної роботи № 1

1. Зародження мистецтва в період палеоліту.
2. Навчання образотворчому мистецтву в школах Стародавнього Єгипту.
3. Особливості організації художніх шкіл Стародавньої Греції.
4. Характеристика мистецтва неоліту.
5. Пропорції людської фігури в мистецтві Стародавнього Єгипту,
6. Навчання та особливості діяльності давньоєгипетських художників.
7. Творча та педагогічна діяльність художників Стародавньої Греції.
8. Навчання та творчість римських художників.

Питання до модульної контрольної роботи № 2

1. Характеристика теоретичних праць Ченіно Ченіні.
2. Творча та педагогічна діяльність Альбрехта Дюрера.
3. Особливості організації академії мистецтв Карраччі.
4. Діяльність школи братів Дюпюі.
5. «Три книги про живопис» Леона Батиста Альберті.
6. Теоретичні праці з малюнку та живопису Леонардо да Вінчі.
7. Приватна майстерня Пітера Пауля Рубенса.
8. Навчання образотворчому мистецтву в школі Песталоцці.

Заліковий кредит № 2

Питання до модульної контрольної роботи №3

1. 1.Мистецтво. Його види та функції.
2. 2.Скульптура, її види, техніки та матеріали.
3. 3.Жанри образотворчого мистецтва.
4. 4.Архітектура. Її види.
5. 1.Види образотворчого мистецтва.
6. 2.Графіка, її види, техніки та матеріали.
7. 3.Живопис, його техніки та види.
8. 4.Декоративне мистецтво. Його галузі та види.

Питання до модульної контрольної роботи №4

1. Система наочності на заняттях з образотворчого мистецтва.
2. Принципи дидактики на уроках образотворчого мистецтва.
3. Гурткова робота з образотворчого мистецтва.
4. Педагогічний малюнок. Його види.
5. Структура уроку з образотворчого мистецтва
6. Методика підготовки та проведення екскурсій.
7. Типологія уроків з образотворчого мистецтва.
8. Використання різноманітних прийомів та методів на уроках образотворчого мистецтва.

Підсумковими формами контролю з дисципліни "Методика викладання образотворчого мистецтва" є залік у заліковому кредиті №1, та іспит у заліковому кредиті №2.

Завданням заліку та іспиту є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. На підсумковий контроль відводиться 60 балів.

Для студента, що складає залік чи екзамен анулюються бали, набрані за модульні контрольні роботи.

Максимальна оцінка – 60 балів. Оцінювання проводиться згідно таких критеріїв:

50-60 - відповіді повні, з використанням термінів і понять передбачених програмою, присутня самостійність суджень, вміння навести доречні приклади.

40-49 - відповідь в цілому правильна, але не повністю розкриті окремі моменти питання, не впевнене володіння термінами та поняттями

30-39 - у відповіді упущена частина питань, необхідна допомога викладача, неточне розуміння змісту і значення термінів і понять, недостатнє використання їх у відповіді.

20-29 - відповіді на ряд питань не правильні. Відсутнє розуміння термінів. На запитання викладача даються не точні відповіді. Відсутнє розуміння термінів.

1-19 - відсутнє повне розуміння поставленого питання, необхідна допомога викладача, відчувається невміння охарактеризувати суттєві сторони питання, студент не може пояснити приклади наведені викладачем.

**Питання до заліку з курсу
«Методика викладання образотворчого мистецтва»**

1. Формування та зміст копіювального методу.
2. Найдавніші зразки образотворчого мистецтва. Особливості їх створення.
3. Педагогічно-методична діяльність П.П.Честякова.
4. Основні методологічні положення в трактатах з образотворчого мистецтва Леона Батиста Альберті, Ченіно Ченніні, Леонардо да Вінчі.
5. Методика образотворчого мистецтва як предмет вивчення.
6. Виникнення та зміст методу колективного викладання.
7. Альбрехт Дюрер та його методи побудови зображення.
8. Зміст та особливості лабораторно-бригадного методу.
9. Навчання образотворчому мистецтву в Київській Русі.
10. Історія виникнення та розвиток методу малювання з натури.
11. Вплив педагогічних ідей ХУІІІ-ХІХ ст. на формування методів та прийомів навчання малюнку в Європі.
12. Приватні художні школи в Україні у ХІХ столітті.
13. Методи навчання малюванню братів Дюпої.
14. Особливості методів визначення пропорцій людини в різні історичні періоди.
15. Формування та зміст геометричного та натурального методів.
16. Художник-педагог Д.Н.Кардовський та його методичні розробки з малюнку та живопису.
17. Заснування та особливості організації Петербурзької Академії мистецтв.
18. Педагогічна діяльність І.Є.Репіна.
19. Теоретичні розробки з методики навчання малюнку А.П.Лосенко.
20. Зміни в методах навчання малюнку та живопису в спеціальних художніх закладах та загальноосвітніх школах на території радянського союзу в період 1917-1932рр.

**Питання до іспиту з курсу
«Методика викладання образотворчого мистецтва»**

1. Методика образотворчого мистецтва як предмет вивчення.
2. Особливості навчання малюванню в Стародавньому Єгипті.
3. Особливості навчання малюванню в Стародавній Греції.
4. Розвиток методів вивчення малюнку та живопису в епоху Відродження. Теоретичні праці Ченніно Ченніні, Леона Батиста Альберті.
5. Творчість та праці з теорії малюнку і живопису Леонардо да Вінчі.
6. Методичні розробки в галузі образотворчого мистецтва та педагогічні ідеї Альбрехта Дюрера.
7. Формування і зміст геометричного та натурального методів навчання малюнку.
8. Методика навчання малюнку за А.П. Сапожниковим.
9. Заснування та специфіка викладання в Петербурзькій Академії мистецтв.
10. Навчання малюванню в школі Песталоцці.
11. Педагогічні ідеї з теорії та практики навчання малюнку Коменського, Руссо, Гьоте.
12. Приватні художні школи в Україні у XIX столітті.
13. Зміст та види занять з образотворчого мистецтва в школі.
14. Форми організації навчання в школі. Позакласна та позашкільна робота з образотворчого мистецтва.
15. Малювання з натури на уроках образотворчого мистецтва в школі.
16. Декоративне малювання на уроках образотворчого мистецтва.
17. Тематичне малювання на уроках образотворчого мистецтва.
18. Методика проведення бесід з образотворчого мистецтва в школі. Специфіка підбору художніх творів з урахуванням вікових особливостей в учнів.
19. Призначення та особливості педагогічного малюнка на уроках образотворчого мистецтва в школі.
20. Клас-кабінет з образотворчого мистецтва в школі. Його організація.
21. Використання різних графічних технік на уроках образотворчого мистецтва в школі.
22. Перспектива на уроках образотворчого мистецтва в школі.
23. Художня самобутність української писанки. Різні техніки декорування яєць на уроках образотворчого мистецтва в школі.
24. Аналіз сучасних діючих програм з образотворчого мистецтва в школі.
25. Шрифт на уроках образотворчого мистецтва. Правила його побудови.
26. Основи кольорознавства на уроках образотворчого мистецтва в школі. Колір та його ознаки.
27. Художня спадщина Т.Г.Шевченка.

28. Призначення та характерні особливості начерків. Методика проведення уроку.
29. Система наочностей на уроках з образотворчого мистецтва.
30. Послідовність побудови зображення на уроках образотворчого мистецтва в школі.
31. Зображення геометричних фігур з урахуванням перспективних скорочень. Куб.
Методика проведення уроку.
32. Живопис аквареллю в техніці “По вогкому”. Пейзаж. Методика проведення уроку.
33. Монотипія. Методика проведення заняття на тему “Підводне царство”. Методика проведення уроку.
34. Аналіз картини побутового жанру за запропонованим зразком.
35. Дидактична характеристика основних структурних елементів уроків образотворчого мистецтва.
36. Врахування вікових особливостей дітей у навчально-виховному процесі на уроках образотворчого мистецтва в школі.
37. Виготовлення писанки. Методика проведення уроку.
38. Техніка роботи гуашшю. Методика проведення заняття на тему “Різдвяна ніч”.
39. Використання мотивів української вишивки на уроках декоративного малювання.
Розробка орнаменту в смужці.
40. Аналіз пейзажного художнього твору за запропонованим зразком.
41. Зображення голови людини. Основні пропорції. Методика проведення заняття.
42. Методика проведення заняття із створення ілюстрації до літературного твору.
43. Малювання предметів циліндричної форми. Коло в перспективі. Методика проведення заняття.
44. Техніка роботи вугіллям. Проведення заняття на тему “Дерево взимку”.
45. Зображення людини в русі. Методика проведення заняття на тему “Збір урожаю”.
46. Поняття силуету. Методика створення силуетної композиції на запропоновану тему. Методика проведення уроку.
47. Мотиви українських витинанок.
48. Зображення кулі. Градація світлотіні. Методика проведення уроку.
49. Техніка роботи аквареллю. Використання різних прийомів акварельного живопису в школі.
50. Створення ескізу вітальної листівки на уроці з образотворчого мистецтва.
Методика проведення уроку.
51. Натюрморт. Особливості жанру. Аналіз художнього твору за запропонованим зразком.
52. Портрет. Специфіка жанру. Аналіз художнього твору за запропонованим зразком.

53. Основні та похідні кольори. Кольоровий спектр.
54. Коротка характеристика особливостей шкільного курсу „Мистецтво”.
55. Особливості зображення інтер’єру. Методика проведення заняття на тему “Моя кімната”.
56. Зображення тварин. Методика проведення заняття на тему: “Домашні улюбленці.”
57. Оформлювальна графіка. Особливості виготовлення шкільної стінгазети.
58. Критерії оцінювання учнівських робіт в школі з урахуванням вікових особливостей дітей.
59. Стилзація на уроках декоративного малювання. Послідовність створення декоративного елемента для орнаменту.
60. Методичні особливості підготовки та проведення пленерних занять в школі.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

11. Методичне забезпечення

1. Зозуля Н. Викладання живопису на першому курсі. Навчально-методичні рекомендації / Н.Зозуля. Українська академія мистецтва. Дослідницькі та науково-методичні праці. Вип. 9. – К., 2002.- 43 с.

2. Програма і робоча програма навчальної дисципліни «Рисунок, живопис, скульптура» (для студентів 1-5 курсу освітньо-кваліфікаційного рівня бакалавр, напряму підготовки 1201 (6.060102) Архітектура) / Укл.: Манохін В.П., Мирончик П.В. – Харків: ХНАМГ, 2009. - 20 с.

12. Список джерел

1. Агальянова Н. Образотворче мистецтво: стан і проблеми вивчення // Рідна школа. - 2001. - №1. - С. 53-55.
2. Антонович Є.А., Шпільчак В.А. Малюнок і живопис. Методичні рекомендації /Є.А. Антонович, В.А.Шпільчак. – К., 1990. – 105 с.
3. Беда Г.В. Основы изобразительной грамоты / Г.В.Беда – М., 1981. – 207 с.
4. Бучинський С.Л. Основи грамоти з образотворчого мистецтва / С.Л. Бучинський - К.: Мистецтво, 2001. - 178 с.
5. Елисеєв М.А. Матеріали, обладнання, техніка живописи і графіки. / М.А. Елисеєв. – М.: Астрель, 2004. - 47 с.
6. Киплик Д.И. Техніка живописи / Д.И.Киплик. – М., 1998. – 68 с.
7. Лентовський А. Техніка олійного живопису / А.Лентовський. – К., 1959. – 93 с.
8. Ломоносова М.Т. Графіка і живопись. / М.Т. Ломоносова. – Учебное пособие. – М.: Астрель, 2003. - 75 с.
9. Пономарев Я.А. Психология системно-комплексних исследований творчества // Психология процессов художественного творчества / Под ред. В.С.Мейлаха. - М: Наука, 1980. - С. 24-32.
10. Ростовцев Н.Н. Методика преподавания изобразительного искусства в школе/ Н.Н.Ростовцев. – М., 1980. -122 с.
11. Ростовцев Н.Н. Очерки по истории методов преподавания рисунка./ Н.Н. Ростовцев – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 143 с.
12. Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. / В.І.Свенціцька, В.П.Откович. – К., 1991. – 57 с.
13. Тименко В.П. Розвиток творчої уяви молодших школярів //Початкова школа. - № 3. - 1994.
14. Тютюнник В.В. Основные сведения по технологии живописных материалов и технике живописи / В.В.Тютюнник. – Школа изобразительного искусства. Вып. III. – М., 1980. – 84 с.
15. Унковский А.А. Живопись темперой и гуашью / А.А.Унковский. – Учебно-методическое пособие. – М.: Просвещение, 1980. – 52 с.
16. Жолтовський П.М. Художнє життя на Україні в XVI-XVIII ст. / П.М.Жолтовський. – К.: Наукова думка, 1983. – 74 с.
17. Ятченко Ю.М. Київська школа рисунка. //Українська академія мистецтв / Ю.М.Ятченко. – Дослідницькі та наукові праці. – К., 1998. С/ 63- 67.

Ресурси

1. www.education.gov.ua - сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.nbuv.gov.ua - сайт бібліотеки імені В.Вернадського.

Навчально-методичне видання

Вахрамєєва Галина Іванівна

**МЕТОДИКА
ВИКЛАДАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА**

Програма навчальної дисципліни

Друкується в авторській редакції

Наклад 50 шт.

Луцьк: Вид-во -----2017